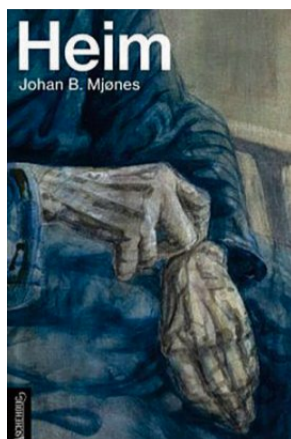

VI ANMELDER BOK

Heim
Johan B. Mjones
Aschehoug

Flott comeback!

Sterk og god roman om slekters gang, familieband, odel og døden.

Det begynner å bli en stund siden Johan Mjones' forrige voksenroman, «Fortellingen om sju bål», som kom i 2013. Men han har på ingen måte ligget på latsiden, Mjones har blant annet utgitt ramsalte, glimrende ungdomsbøker om søskenbarna Leif og Paul, der den første, «Død manns kiste», står som en aldri så liten klassiker.

Mjones' bøker for voksne,

«Terminalhastighet», «Orkanger» og nevnte «Fortellinger om sju bål» er også en fin del av et allerede sterkt forfatterskap. Så det er med en viss spenning man gir seg i kast med hans nyeste roman, «Heim.»

Rammeverket er relativt enkelt - vi møter en døende Jørgen Heim, som ligger i sykesenga. Han tar ikke til seg næring, og vi får innblikk i hans liv gjennom forskjellige episodiske tilbakeblikk til familiegården Heim i Trøndelag, der han vokste opp. En dag omkommer storebroren i en ulykke, og Jørgen må ta over odelen.

Selv om rammeverket for romanen er enkelt, er det likevel en kompleks fortelling som drøfter de helt store spørsmål. Livets gang. Forpliktelser. Familieband. Løsrivelse. Det litterære grepet med å veksle mellom Jørgens sykdomsleie og hans tilbakeblikk fungerer godt, og skaper dynamikk og gir historien et ladet spenningsnivå.

Mjones skriver som vanlig svært godt, og han skriver fram en rekke sterke scener og bilder, ikke minst fra sykehuset: «Hendene ligger oppå dyna. Det gule glasset som dekker knokene gjør at jeg nesten ikke greier å bevege fingrene mine. Idet jeg beveger hånda, og så arma, hugger smerten til. Skuldra er fylt av glasskår, og bevegelsene sender en skjærende smerte opp mot nakken. Ved hver bevegelse med skulderleddet, kutter og gnager og skjærer glasset gjennom kjøtt og sener og nervetråder og smerten griper tak om nakken så alt knytter seg og stivner.»

En liten innvending er at romanen tidvis kan føles mer «flink» enn gripende, det hele er svært godt fortalt, lytefritt komponert, men kan innimellom mangle litt ekte liv. Kanskje. Men pytt. I det store og hele er «Heim» en sterk roman. Det er godt å ha Mjones tilbake.

Anmeldt av ØRJAN GREIFF JOHNSEN

Svartstilla
Susanne Skogstad
Gloria forlag

Vakkert og vondt om den store kjærligheten

Beundringsverdig vakkert og forunderlig innsiktsfullt om kjærligheten.

En forfatters alder skulle aldri være tema i en bokomtale. Debutant Susanne Skogstad kommer til å bli lei av det. Men i tilfellet «Svartstilla» slipper vi ikke unna. For hvordan har et menneske, ennå ikke fylt tretti, tilegnet seg innlevelse og erfaring tilstrekkelig til å skrive et så dyptloddende portrett av en eldre kvinne som lammet av sorg dyrker savnet av den elskede så til de grader, at minnet om ham kommer helt ut av proporsjoner?

Kvinnen lever i det hun kaller svartstilla.

Det er et treffende ord, ikke minst er det en skremmende og urovekkende beskrivelse av den sjelelige tilstand hun har havnet i, og slett ikke ønsker seg ut av, for bare ved å bli i den er hun fremdeles ett med mannen hun elsket, som nå er død.

Hun har tre voksne barn, Solveig. De strever for å hjelpe henne ut av en stadig mer lammende apati. Dette utvikler seg til å bli en kamp mellom henne og dem.

De anklager henne for å dyrke sorgen. Hun vet de har rett. Så vil de anbringe henne på gamle hjem. Det vil ikke hun. Alle som har vært i en situasjon med en mor eller far som skal anbringes på anstalt vil kjenne seg igjen i den kampen de, med stadig svartere samvittighet, kjemper med henne. En kamp barna alltid vinner til slutt.

Dette er den trivielle, ytre ramme- fortellingen.

Inn i den skriver debutanten en gripende kjærlighetshistorie, aldeles uten fakter. Det er så hverdagslig! Det er så poetisk! Det viser på en så enkel måte hvor unik og grense-sprengende kjærligheten kan være. Hun ser mannen sin i alt omkring seg, og hun føler det som et hensynsløst overgrep å fjerne henne fra tingene hun forbinder med ham.

Dette er skildret i korte, fine setninger, på sitt beste med stor innsikt i at ekte kjærlighet ikke har noen alder. Det er vondt og vemodig, og det skjærer til beinet av den store fortellingen om en kjærlighet som sprenger enhver realistisk grense.

Anmeldt av FARTEIN HORGAR

«Det er så hverdagslig! Det er så poetisk!»

Sveas sønn
Lena Andersson
Oversatt av Bodil Engen
Gyldendal

«Folkhemmet» under lupen

Velformulert, humoristisk og skarp analyse om framveksten av den svenske velferdsstaten.

I en tid da sosialdemokratene taper makt i hele Europa har Lena Andersson skrevet en roman om det svenske sosialdemokratiets storhetstid på 1900-tallet.

På svensk har romanen undertittelen «Berättelser om folkhemmet», det svenske navnet på velferdsstaten. Sveas sønn Ragnar Johansson ble født 1932, det året som innledet sosialdemokratenes langvarige regeringsmakt. Det heter innledningsvis at Ragnar Johansson var svensk og svensken var han. Så hvem er han da, denne bæreren av Lena Anderssons roman om folkhemmet?

Ragnar er en som tror på framskrittet og er lojal overfor de rådende politiske ideer. Han er opptatt av likeverd, men forveksler det ofte med likhet på bekostning av mangfold. Han er uforsonlig overfor dem som ikke tenker som ham eller ikke gjør rett og skjøl for seg.

Han er en som ikke vil skille seg ut. Han er en dyktig håndverker, kunstnerisk begavet og interessert i arkitektur, men ender opp med å bli sløydlærer. Når han på grunn av sin lojalitet til skolen og popularitet blant elvene blir tilbudt en lederstilling, blir han fornærmet over å bli spurt. Hvordan kan noen tro at han har ambisjoner om makt?

Bare på ett område kan en stikke seg ut:

idretten. Han nærmest dedikerer livet sitt til å sekundere sin datter i skiløypa. Da hun, selv om hun kunne lykkes, ikke satser på å vinne, faller meningen med livet hans på en måte bort. Hun som skulle realisere hans eneste drøm om suksess velger en akademisk karriere - idet sosialdemokratenes storhetstid er forbi.

Romanen innledes med at datteren Elsa foreslår faren som forskningsobjekt for en kollega som er etnolog og vil studere den svenske modernitetens mentalitetshistorie. Det avslår han, fordi han ikke kan skjønne at hans alminnelighet kan være interessant for noen.

Så er vel denne romanen forskningsprosjektet? Kanskje. Det er vanskelig å få tak på hovedpersonen som et levende menneske av kjøtt og blod, med tvil og tro. Han blir upregnant, stiv og stilisert. Mer en bærer av en teoretisk idé enn et menneske å bli nysgjerrig på. Det er min innvending. Men som en subjektiv framstilling av folkhemmet har og vil romanen skape debatt. Til det kan en neppe få et mer reflektert og elegant utgangspunkt.

Anmeldt av VIGDIS MOE SKARSTEIN